

Konstitutionsutskottets yttrande

1979/80:6 y

över motion 1979/80:1604 om tillsättandet av nämndemän

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har beslutat bereda konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1979/80:1604 av Sven Munke (m) om tillsättandet av nämndemän.

I motionen hemställs att "riksdagen hos regeringen anholder om att regeringen för tillämpningen av lagändringen i rättegångsbalken enligt regeringens proposition 1975/76:64, avsnittet om tillsättande av nämndemän, utfärdar föreskrifter innebärande att, när så begärs, tillsättningen skall ske medelst proportionella val, med beräkning efter hela antalet nämndemannaplatser i tingsrätten". Enligt motionären har partierna i vissa kommuner överenskommit att använda denna metod för fördelning av platserna.

Bestämmelser om val av nämndemän finns i 4 kap. 5–10 §§ rättegångsbalken (RB). Enligt dessa bestämmelser väljs nämndemän i tingsrätt av kommunfullmäktige. Om mer än en kommun hör till en domkrets fördelar tingsrätten antalet nämndemän mellan kommunerna i förhållande till deras folkmängd. Nämndemännen utses för en period av sex år. Halva antalet nämndemän väljs vart tredje år. Valet skall vara proportionellt om det begärs av en på visst sätt fastställd minoritet, nämligen minst så många väljande som motsvarar det tal, vilket erhålles, då samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Förfarandet vid proportionellt val regleras i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m. m. Det proportionella valet kan självfallet inte omfatta andra än dem som skall väljas.

Utskottet har uppfattat förslaget i motionen så att en minoritet skulle kunna begära att nämndemansvalen görs på det sätt som partierna överenskommit i vissa kommuner. Enligt motionären garanterar denna metod att sammansättningen av hela nämndemannakåren i en domkrets efter varje valtillfälle återspeglar den aktuella politiska sammansättningen av fullmäktige i den eller de väljande kommunerna.

Utskottet konstaterar att gällande regler beträffande nämndemansvalen inte lägger hinder i vägen för överenskommelser mellan partierna av det slag som redovisas i motionen. Utskottet vill påpeka att den i motionen förordade metoden för fördelning av platserna svårligen kan tillämpas generellt, bl. a. på grund av att domkretsen i många fall består av flera kommuner. Skulle en reglering av denna metod ändå övervägas måste det ske genom en ändring av

gällande lag. Motionärens förslag att lösa frågan genom föreskrifter beslutade av regeringen står inte i överensstämmelse med regeringsformens bestämmelser om normgivningsmaktens fördelning.

Stockholm den 13 maj 1980

På konstitutionsutskottets vägnar

BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Björck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Kerstin Nilsson (s), Sture Thun (s) och Allan Ekström (m).